

ИЗ КОНЦЕРТНИХ ДВОРАНА

Модерна усмерења

Концерт Владимира Крпана — клавир, Љупча Самарциског — контрабас и Загребачког квартета

Две установе, Радио-Београд — III програм и Студентски културни центар — музички програм, које истрајно, осмишљено, далековидо — свака према својим могућностима, посебно или удружено, подстичу извођење дела домаћег и светског стваралаштва музичке модерне.

Последњи концерт музичке модерне, у заједничкој организацији, повод је да се осврнемо на нека извођачка остварења и дела уназад и сад. Циклус посвећен новим бечким класичарима на којем је изведен готово целокупни клавирски опус Шенберга, као и низ Веберних солистичких дела, по своје значају заслужује да буде забележен. Издавајмо на првом месту Наду Колуцију, клавир, која је извођењем сложених Шенбергових клавирских дела, извођачком озбиљношћу, темељитишћу и сугестивношћу, заслужила пуно признање: Малоша Петровића који је „Варијације“ за клавир и „Опус постхумни“ Веберна дао кристално чисто; Марију Јоксановић, виолина и Велислав Палачорову, клавир, који су својим музичким виталитетом прожели објективну суптилност Вебернова „Четири комада“ за виолину и клавир оп. 7.

Од домаћих дела, писаних језиком музичке модерне, „Контрадикције“ за чело и клавир Миодрага Лазарова и „Меланж“ за ударалке и клавир Владимира Тошића, изведена у оквиру смотре Уметничког стваралаштва младих Југославије, одликовава су се ретком чистотом исказа и уносила лепоту у своје садржаје (тако проређена појава у данашњем музичком тренутку!)

Композиције приказане на последњој вечери музичке модерне одликоваде су се умереношћу израза и комуникативним односом: стваралац — извођач — слушаљаш. „Рефрен IV“ Војина Комадине за соло клавир, „Аморфије“ Томе Прошева за соло клавир, „Соло ин квартету“ за клавир и гудачки квартет Игора Куљерића, били су у знаку стваралачког доприноса пијанисте Владимира Крпана који је у свако од ова три наведена дела унео свој импровизациони удео. Снажна пијанистичка личност, врсном интерпретацијом и својим индивидуалним импровизационим доприносом ставио нас је пред недоумицу да ли овакав изразити креативни удео, чији корени произилазе из традиционалног поимања велике баштине прошлости — разједињује, или амалгамише ове композиције у нове стилске спојеве. Слична недоумица са делом Марка Ружђака „Класични врт“ за гудачки квартет, израђеним из две структуре које се излажу у смиреној, допаљивој, милозвучној лирици, где је удео импровизованих епизодних сола, мелодијским захватима који исувише очито подсећају на чеш познато, оударо је од основног штимунта ауторове замисли.

Други гудачки квартет младог Стевана Дивјаковића указује да се он снажљиво остварује кроз савремене токове музичког мишљења, умереним композиционим средствима. Степенасто наслојени одсци, садржајног напона, засвојују целину Квартета. Ритмичка токовитост финалног одсека, можда астијска у односу на језичку усмереност целине, убедљива је у односу на завршни карактер облика.

У „Стрипу“ за соло контрабас, Срђан Хофман огледао се у гротескном изразу. Вешто, непретенциозно. Солидност и темељитост с којима он приступа остварењу својих замисли као да су, парадоксално, „Стрипу“ одузели већу опуштену спонтаност и исувишеност. Извођачи: Владимир Крпан — клавир — врстан, Љупчо Самарциски — контрабас — одличан, Загребачки квартет — солидан.

Узмах у трагању за недохватним новим путевима, израђивањем музичког дела поступним или потпуним рашчињањем (декомпозицијом) традиционалне мелодије, хармоније, ритма у њихове елементарне честице, спајањем и уређивањем у нове редове, серије, групе, поља, оставио је на улетиншту свој моћног полетања у неповратно, и дубоко скривене трагове чежње повратка. Као да су се ове скривене чежње, на зграшћу распламеног узлета, најавиле. Ако смо у делима Лазарова и Тошића оделушали и лепоту садржаја — а при том нису изневереили битни идентитети самих аутора — онда, овога пута, чини нам се, поједини аутори су исувише жртвовали од свог идентитета у име разбијања херметичке бране која се у једном тренутку авангардног заноса непробојно поставила између ствараоца, извођача и слушаоца.

Имајмо храбрости да смело сагледамо наше музичко доба. Нах великом облашћу европске музичке уметности данас ледби зебња оног питања које у својој современој архајској слутњи древна мудрост исказује овако:

„... Ко је исправан међу овима, с којима расправљамо, а ко лажан? Јесам ли лажан ја или онај који, јер је лажан, хоће да ми оспори...?”

Како то да његова лажност није очевидна?

Уверени смо да наше витално тле носи неуморну снагу постава која мора и може да преброди, не бежећи, ову зебњу, да наткрили ову слутњу, да надвиси недоумицу.

Концерт који отвара изнова плодна питања музичко-естетске природе, али једно никулико не доводи у сумњу — неопходност настављања, по могућству још интензивнијег концерта и оваквих искључиво модерних усмерења. (СКЦ 15. 2. 79)

Енрико Јосиф